

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΤΑΟΪΣΜΟΣ

Κείμενα από το
ΤΣΟΥΑΝΓΚ ΤΣΟΥ
του Τσουάνγκ Τσου

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ.....	3
Τι είναι ο Ταοϊσμός;.....	3
Στόχος των κειμένων για «Συγκριτική Μελέτη».....	3
Σημειώσεις σχετικά με τα αποσπάσματα.....	4
Η ΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΤΑΟΪΣΜΟΥ.....	6
1. ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΤΑΟ;.....	6
2. Ο ΤΡΟΧΟΠΟΙΟΣ.....	8
3. ΠΕΡΙ ΤΕΛΕΙΟΤΗΤΑΣ.....	10
4. Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΗΘΕΛΕ Ν' ΑΠΟΚΤΗΣΕΙ ΤΟ ΤΑΟ.....	10
5. Η ΦΥΓΗ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΙΑ.....	11
6. ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑ.....	12
7. Ο ΜΑΘΗΤΗΣ ΤΟΥ ΚΕΝΓΚ.....	13
8. Η ΑΤΑΡΑΞΙΑ.....	19
9. Ο ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΗΣ.....	19
10. Ο ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΣΟΦΟΣ.....	21
11. ΑΥΤΑΠΑΠΑΤΗ.....	21
12. ΤΡΙΩΝ ΕΙΔΩΝ ΜΑΘΗΤΕΣ.....	22

Μετάφραση
Γιάννη Μανέττα

Κύκλος Μελέτης της Βεδάντα
Αθήνα, 1993

Οι πηγές των αποσπασμάτων:

THE WAY OF CHUANG TZU

του Thomas Merton.

Εκδοτής: Allan & Unwin, Λονδίνο.

MUSINGS OF A CHINESE MYSTIC — CHUANG-TZU

Εκδότης: John Murray, Λονδίνο.

*«Η γέννηση δεν είναι μια αρχή
— ο θάνατος δεν είναι ένα τέλος».*
—ΤΣΟΥΑΝΓΚ ΤΣΟΥ

«Να είσαι ταπεινός και θα παραμείνεις ακέραιος. Λύγισε και θα παραμείνεις όρθιος. Άδειασε τον εαυτό σου και θα παραμείνεις γεμάτος. Δέξου τη φθορά και θα παραμείνεις άφθαρτος. Όποιος έχει λίγα, θα λάβει. Όποιος έχει πολλά, θα στεναχωρηθεί. Γι' αυτό ο σοφός παραμένει ακέραιος και γίνεται το παράδειγμα του κόσμου».
— ΛΑΟ ΤΖΟΥ, Τάο Τε Κινγκ

Copyright © Γιάννης Μανέττας
για την παρούσα μετάφραση στην ελληνική γλώσσα
σε όλο τον κόσμο.

Μετάφραση & προσφορά του:

Γιάννη Μανέττα

Μπέλες 28 (Κουκάκι)

117 41 Αθήνα

Τηλ: [+30] 210 923 4682

email: jmanveda@otenet.gr

website: www.vedanta.gr

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Τι είναι ο Ταοϊσμός;

Ο Ταοϊσμός είναι η μεγάλη φιλοσοφο-θρησκευτική και μυστικιστική παράδοση που υπήρχε στην αρχαία Κίνα, πριν από την πρώτη επαφή βουδιστών ιεραποστόλων στην αυλή του Αυτοκράτορα Σε Χουάνγκ, το 217 π.Χ. Ήδη από το 1000 π.Χ. ήταν ένα ολοκληρωμένο σύστημα. Οι Ταοϊστές έκαναν σπουδαίες παρατηρήσεις μέσα στη φύση και στον άνθρωπο. Αυτοί διατύπωσαν τη γενίκευση ότι η φύση διέπεται από δύο δυνάμεις, το 'γιν' και το 'γιάνγκ', το θετικό και το αρνητικό, κι ότι αρκεί κανείς να εναρμονιστεί με τις διαδοχικές εναλλαγές αυτών των ρευμάτων για να ζήσει αρμονικά και, τελικά, μέσα από κατάλληλη ηθικο-διανοητική άσκηση, να καταλαγιάσει το νου, να ξεπεράσει τα επίγεια αντίθετα και να βιώσει ενορατικά την υπερβατική Πραγματικότητα. Από αυτήν την προσπάθεια γεννήθηκαν σπουδαίες αναπνευστο-σωματικές ασκήσεις όπως το *Τάι Τσι Τσουάν* (κινητική εναρμόνιση), το *Τσι Κουνγκ* (αναπνευστική εναρμόνιση), η παραδοσιακή ιατρική (βελονισμός, βότανα) και πάρα πολλά άλλα. Όλη η ζωή, η σκέψη και η τέχνη των Κινέζων είναι επηρεασμένη από τις ταοϊκές αντιλήψεις.

Στόχος των κειμένων για «Συγκριτική Μελέτη»

Τα αποσπάσματα σ' αυτό το έντυπο δείχνουν μια ολοκληρωμένη φιλοσοφική σκέψη, μια ολοκληρωμένη γνώση σχετικά με τις ψυχολογικές δυνατότητες του ανθρώπου. Όπως είπε ο Σουάμι Βιβεκάναντα: «*Η γνώση είναι δύναμη*».

Ποια γνώση όμως; Εκείνη που πραγματικά αποκαλύπτει την αλήθεια, αυτή που γονιμοποιεί τη διαίσθηση, που την κάνει

να ξεπεράσει την υλική υπόσταση και να νιώσει το υπερβατικό. Στον Ταοϊσμό έχουμε μια πλήρη τέτοια εικόνα. Και, επειδή οι έννοιες είναι τόσο παγκόσμιες, μας βοηθούν να καταλάβουμε καλύτερα τη σκέψη των άλλων λαών. Νιώθουμε την ενότητα μέσα στην πολυφωνία της ανθρώπινης σκέψης. Κατανοούμε καλύτερα τη δική μας παράδοση, ενθαρρυνόμαστε από τα κοινά σημεία που έχει με τις άλλες παραδόσεις και τις σεβόμαστε. Δεν υπάρχει λόγος να αλλάξεις παράδοση. Ένα ινδικό ρητό λέει: «Μην απορρίπτεις τίποτε προτού το καλοξετάσεις». Για να το κάνεις όμως αυτό, χρειάζεσαι έγκυρη πληροφόρηση και να μάθεις πώς να σκέφτεσαι επιστημονικά.

Στόχος λοιπόν αυτής της σειράς εντύπων για συγκριτική μελέτη είναι η σωστή πληροφόρηση με αντιπροσωπευτικά δείγματα ζωντανής παράδοσης άλλων λαών.

Σημειώσεις σχετικά με τα αποσπάσματα.

Υπάρχουν τρεις σπουδαίες μορφές στον Ταοϊσμό: ο Γιάνγκ Τσου, ο γνωστός Λάο Τσου που έγραψε το *ΤΑΟ ΤΕ ΚΙΝΓΚ* και ο Τσουάνγκ Τσου που έγραψε το *ΤΣΟΥΑΝΓΚ ΤΣΟΥ*. Ο Τσουάνγκ Τσου θεωρείται ίσως ο σπουδαιότερος Ταοϊστής και έζησε γύρω στα 369 έως 286 προ Χριστού.

Στο πρώτο απόσπασμα από το *ΤΣΟΥΑΝΓΚ ΤΣΟΥ*, ο Τσουάνγκ Τσου δίνει μια θαυμάσια απάντηση για το τι είναι η φύση του Τάο, δηλ. την ακατάληπτη πανταχού-παρούσα απόλυτη Πραγματικότητα που είναι πίσω από το σύμπαν.

Παγιδευμένος μέσα στους συμβατικούς τρόπους σκέψης που αρμόζουν μονάχα στον χειρισμό του φυσικού κόσμου, ο άνθρωπος, όταν βρίσκεται σε μεταφυσική άγνοια, αναζητάει υλικές ενδείξεις για την ύπαρξη του άκτιστου και ακατάληπτου Θεού. Ο Τσουάνγκ Τσου απαγκιστρώνει τις αντιλήψεις μας και

ξυπνάει τη διαίσθησή μας με το κλασικό τέχνασμα των σχετικών αντιθέτων.

Αξίζει να διαβάσουμε το κείμενο σιγά-σιγά 2-3 φορές, για να διυλίσουμε το νόημα με τη διαίσθησή μας.

Στο δεύτερο, ο Τσουάνγκ Τσου μας μιλάει για την αξία των λέξεων, τις οποίες συχνά αποδεχόμαστε χωρίς πολλή σκέψη, όπως για παράδειγμα οι λέξεις «δικό μου» —το αποκορύφωμα της μεταφυσικής αυταπάτης— που είναι το θέμα του τέταρτου παρακάτω αποσπάσματος.

Το πέμπτο θέμα, της ‘σκιάς’, βέβαια συμβολίζει την ανάγκη ‘μη-προσπάθειας’, για να βρούμε τη γαλήνη του Τάο μέσα στο ‘διαλογισμό’.

Το έκτο υπογραμμίζει με υπέροχη λιτότητα, την υπερβατικότητα του Τάο.

Στο έβδομο θέμα, ο Τσουάνγκ Τσου δίνει τις ‘στοιχειώδεις’ οδηγίες που μπορούν να επιτρέψουν σε ένα μαθητή να ‘βιώσει’ το Τάο (την Παγκόσμια Πραγματικότητα, το Θεό, κ.λπ.). Βασικά είναι ζήτημα να μάθουμε να πλέουμε δυναμικά με το ρεύμα, ζήτημα απογύμνωσης από κάθε ιδιοτελή προσπάθεια, για να ανοιχτούμε στον άνεμο της ‘Θείας Χάριτος’ που πάντα πνέει.

Γιάννης Μανέττας
Αθήνα, Ιούνιος 1993

Η ΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΤΑΟΪΣΜΟΥ

1. ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΤΑΟ;

Ο Δάσκαλος Τούνγκ Κβο είπε στον Τσουάνγκ Τσου:
«Δείξε μου πού να βρω το Τάο».

Ο Τσουάνγκ Τσου απάντησε:
«Δεν υπάρχει πουθενά που να μην υπάρχει».

Ο πρώτος επέμενε:
«Δείξε μου τουλάχιστο κάποιο συγκεκριμένο σημείο όπου υπάρχει το Τάο».

— «Είναι στο μυρμήγκι», είπε ο Τσουάνγκ.

— «Μήπως είναι σε κανένα κατώτερο ον;».

— «Είναι στα ζιζάνια».

— «Μήπως μπορείς να κατέβεις πιο κάτω στην κλίμακα των πραγμάτων;».

— «Είναι σ' αυτό το σπασμένο κεραμίδι».

— «Πού αλλού;».

— «Είναι σ' αυτό εδώ το κουράδι».

Ο Τούνγκ Κβο, μετά από αυτό, δε βρήκε τίποτ' άλλο να πει.

Αλλά ο Τσουάνγκ συνέχισε, λέγοντας:

«Κανένα από τα ερωτήματά σου δεν είναι εύστοχο.

Είναι σαν τα ερωτήματα των αγορονόμων που εκτιμούν το πάχος των γουρουνιών με το να τα τσιμπούν στα ισχνά τους σημεία.

»Γιατί ψάχνεις το Τάο μέσα από μια κάθοδο στην 'κλίμακα

των πραγμάτων' — σαν να υποθέτεις πως
τα πράγματα που λέμε 'μικρά'
έχουν λιγότερο Τάο;

»Το Τάο είναι το ίδιο Μεγάλο σ' όλα τα πράγματα.
Είναι Πλήρες σ' όλα, είναι Παγκόσμιο σ' όλα,
είναι Ολόκληρο σ' όλα.
Αυτές οι τρεις υποστάσεις είναι ξεχωριστές,
αλλά η Πραγματικότητα είναι Μία.

»Έλα λοιπόν μαζί μου,
στο παλάτι του Πουθενά
όπου όλα τα πράγματα είναι Ένα.
Εκεί, τελικά, θα μπορέσουμε να μιλήσουμε
για ό,τι δεν έχει όριο και τέλος.

»Έλα μαζί μου στη χώρα του Μη-γίγνεσθαι:
Τι θα πούμε εκεί; — πως το Τάο
είναι απλότητα, ακινησία, αδιαφορία, αγνότητα,
αρμονία και άνεση;

»Μα— όλα αυτά τα ονόματα μ' αφήνουν αδιάφορο,
γιατί (για μένα) οι μεταξύ τους διαφορές έχουν πια εξα-
φανιστεί.

»Εκεί, η θέλησή μου δεν επιδιώκει τίποτε.
Κι αφού δεν είναι πουθενά
—πώς να έχω επίγνωσή της;
Κι αν αυτή ξεκινήσει κι επιστρέψει
—δεν ξέρω πού ακούμπησε.
Κι αν αυτή περιπλανηθεί δώθε-κείθε
—δεν ξέρω πού θα καταλήξει.
Ο νους μου μένει ακαθόριστος
—μέσα στο μεγάλο Κενό.

- »Εδώ, η ανώτατη γνώση είναι απεριόριστη.
Εκείνο που χαρίζει 'αυτότητα' στα πράγματα
δεν μπορεί να περιοριστεί από τα πράγματα.
- »Το όριο του απεριόριστου
—ονομάζεται 'πληρότητα'.
Το απεριόριστο του περιορισμένου
—ονομάζεται 'κενότητα'.
Και τα δυο από το Τάο πηγάζουν, αλλά το Τάο
δεν είναι μήτε πληρότητα μήτε κενότητα.
- »Το Τάο γεννάει και την ανανέωση και τη σήψη,
αλλά το ίδιο, δεν είναι
μήτε ανανέωση, μήτε σήψη.
- »Από το Τάο γεννιέται το 'είναι' και το 'μη-είναι',
αλλά το ίδιο, δεν είναι
μήτε 'είναι', μήτε 'μη-είναι'.
- »Το Τάο συγκεντρώνει και καταστρέφει,
αλλά το ίδιο, δεν είναι
μήτε η Συγκέντρωση, μήτε το Κενό».

2. Ο ΤΡΟΧΟΠΟΙΟΣ

Ο κόσμος εκτιμά τα βιβλία επειδή πιστεύει ότι αυτά αντιπροσωπεύουν το Τάο. Όμως, τα βιβλία αποτελούνται μονάχα από λέξεις και το πολύτιμο μέρος των λέξεων είναι η σκέψη που αυτές ενσαρκώνουν. Η σκέψη έχει ένα ορισμένο δυναμικό που είναι αδύνατο να εκφραστεί με λόγια. Κι όμως, ο κόσμος τρέφει εκτίμηση για τις λέξεις, πιστεύοντας πως αυτές αποτελούν την ουσία των βιβλίων. Αλλά, παρ' ότι ο κόσμος τις εκτιμά, αυτές δεν έχουν καμία αξία, γιατί ο λόγος για τον οποίο ο κόσμος τις εκτιμά δεν είναι ο πραγματικός λόγος που τις κάνει πολύτιμες...

Μια μέρα, ο Δούκας Χουάν καθόταν στη βεράντα του και διάβαζε, όταν ένας τροχοποιός που εργαζόταν κάτω στην αυλή, παράτησε το σφυρί του και το σκαρπέλο του κι ανέβηκε τα σκαλιά και είπε: «Με τι είδος λέξεις ασχολείται η Υψηλότητά σας;».

«Μελετώ τα λόγια των Σοφών» απάντησε ο Δούκας.

«Ζουν αυτοί οι Σοφοί;» ρώτησε ο τροχοποιός.

«Όχι», απάντησε ο Δούκας, «έχουν πεθάνει».

«Τότε, οι λέξεις που μελετάει η Υψηλότητά σας», είπε ο τροχοποιός, «δεν είναι παρά τ' απομεινάρια των αρχαίων».

«Τι δουλειά έχεις, ρε!» φώναξε ο Δούκας, «ν' ανακατεύεσαι σ' αυτά που διαβάζω; Εξηγήσου αμέσως, διαφορετικά θα πεθάνεις».

«Θα πάρω», είπε ο τροχοποιός, «ένα παράδειγμα από τη δική μου τέχνη:

»Όταν φτιάχνεις έναν τροχό, αν τον δουλέψεις πολύ σιγά, δε γίνεται σταθερός. Αν πάλι τον δουλέψεις πολύ γρήγορα, οι ακτίνες δεν μπαίνουν στη θέση τους. Δεν πρέπει να δουλέψεις μήτε πολύ σιγά μήτε πολύ γρήγορα.

»Χρειάζεται συντονισμός του νου με το χέρι. Τα λόγια δεν είναι ικανά να εξηγήσουν τι ακριβώς αποτελεί αυτό το συντονισμό — πάντως, αυτός κρύβει κάποια μυστηριώδη τέχνη. Εγώ δεν μπορώ να τη διδάξω στο γιο μου — ούτε κι αυτός μπορεί να τη μάθει από μένα. Γι' αυτό, παρ' ότι είμαι 70 χρονών, φτιάχνω ακόμα τροχούς στα γηρατιά μου.

»Αν οι αρχαίοι, μαζί με όσα δεν ήτανε ικανοί να μεταδώσουν, έχουν πεθάνει και χαθεί, τότε αυτά που η Υψηλότητά

σας μελετάει δεν πρέπει να είναι παρά τα απομεινάρια τους».

3. ΠΕΡΙ ΤΕΛΕΙΟΤΗΤΑΣ

Όταν μιλάω για τελειότητα δεν εννοώ το να είναι κανείς ελεήμων και να υπηρετεί τον διπλανό του.

Την τελειότητα θα τη βρούμε μονάχα όταν καλλιεργήσουμε το Τάο. Καλλιεργητές του Τάο δε θεωρώ όσους καλλιεργούν την ελεημοσύνη και προσπαθούν να εξυπηρετήσουν τον διπλανό τους. Καλλιεργητές του Τάο είναι αυτοί που δεν αντιστέκονται στη φυσική ροή των γεγονότων.

Τέλειο άκουσμα δε θεωρώ την ακρόαση των άλλων, αλλά του εαυτού μας.

Τέλειο κοίταγμα δε θεωρώ το κοίταγμα των άλλων, αλλά του εαυτού μας.

Γιατί, ένας άνθρωπος που δεν κοιτάει τον εαυτό του, δε συνειδητοποιεί τον εαυτό του, αλλά συνειδητοποιεί τους άλλους. Έτσι, συνειδητοποιεί εκείνο που θα 'πρεπε οι άλλοι να συνειδητοποιήσουν, αντί να συνειδητοποιεί αυτό που θα 'πρεπε εκείνος να συνειδητοποιήσει.

Έτσι, αντί να 'ναι ο ίδιος του ο εαυτός, γίνεται κάποιος άλλος.

4. Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΗΘΕΛΕ Ν' ΑΠΟΚΤΗΣΕΙ ΤΟ ΤΑΟ

Ο Σουν ρώτησε τον Κενγκ: «Είναι άραγε δυνατό ν' αποκτήσουμε το Τάο, να το κάνουμε 'δικό μας;».

«Όταν το ίδιο σου το σώμα», απάντησε ο Κενγκ, «δεν είναι δικό σου, πώς μπορεί το Τάο να γίνει δικό σου;».

«Αν το σώμα μου», είπε ο Σουν, «δεν είναι δικό μου, πες

μου παρακαλώ, ποιανού είναι;».

«Είναι η μεταβιβασμένη εικόνα του Θεού» απάντησε ο Κενγκ. «Η ζωή σου δεν είναι δική σου, αλλά είναι η μεταβιβασμένη αρμονία του Θεού.

»Η ατομικότητά σου δεν είναι δική σου. Είναι η μεταβιβασμένη προσαρμοστικότητα του Θεού. Το μέλλον σου δεν είναι δικό σου. Είναι η μεταβιβασμένη αλλαγή κελύφους του Θεού. Κινείσαι, αλλά δεν ξέρεις πώς το πετυχαίνεις.

»Βρίσκεσαι σε ανάπαυση, αλλά δεν ξέρεις γιατί. Γεύεσαι, αλλά δεν ξέρεις από πού πηγάζει η γεύση. Όλα αυτά είναι λειτουργίες των νόμων του Θεού. Πώς λοιπόν θέλεις να αποκτήσεις το Τάο, να το κάνεις δικό σου;».

5. Η ΦΥΓΗ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΙΑ

Κάποτε ένας άνθρωπος τόσο πολύ ενοχλήθηκε από την ύπαρξη της σκιάς του και τόσο πολύ δυσαρεστήθηκε από τα ίχνη που άφηναν οι πατημασιές του, που αποφάσισε ν' απαλλαγεί κι από τα δύο.

Έτσι, σηκώθηκε κι άρχισε να τρέχει. Αλλά, κάθε φορά που κατέβαζε το πόδι του, δημιουργούσε μια πατημασιά, ενώ η σκιά του τον προλάβαινε χωρίς καμία δυσκολία. Αυτός απέδωσε την αποτυχία του στο ότι δεν έτρεχε αρκετά γρήγορα. Έτσι βάλθηκε να τρέχει όλο και γρηγορότερα, ασταμάτητα, ώσπου, τελικά έπεσε νεκρός.

Δεν είχε κατορθώσει να συνειδητοποιήσει το γεγονός πως αν απλώς έμπαινε στη σκιά, η σκιά του θα εξαφανιζόταν κι αν καθόταν κάτω και δε μετακινούνταν θα έπαυε να κάνει πατημασιές.

6. ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑ

Ο Κομφούκιος είπε στον Λάο Τσου: «Σήμερα έχετε ησυχία. Παρακαλώ μιλήστε μου για το τέλειο Τάο».

«Εξάγνισε την καρδιά σου με νηστεία και πνευματικό αγώνα» απάντησε ο Λάο Τσου. «Πλύνε την ψυχή σου ώσπου να γίνει κάτασπρη σαν το χιόνι.

»Παράτησε την ευρυμάθειά σου. Το Τάο είναι δυσνόητο και δύσκολο να συζητηθεί. Θα προσπαθήσω όμως να σου το εξηγήσω περιληπτικά.

»Η φύση του ουρανού είναι να είναι υψηλός. Η φύση της γης είναι να είναι πλατιά. Η φύση του ήλιου και της σελήνης είναι να περιστρέφονται.

»Η φύση της δημιουργίας είναι να αναπτύσσεται. Αυτά αποτελούν το Τάο τους.

»Αλλά αυτό το συμπέρασμα δε βγαίνει από μια εκτεταμένη μελέτη, μήτε γίνεται αυτό ξεκάθαρα αντιληπτό μέσα από τη συλλογιστική. Ο αληθινός σοφός δε χρησιμοποιεί κανένα από αυτά. Ο αληθινός σοφός βρίσκει τη σωτηρία μέσα στην αύξηση χωρίς κέρδος και στη μείωση χωρίς ζημία.

»Αβυθομέτρητο σαν τη θάλασσα, θαυματοουργά τελειώνοντας για να ξαναρχίσει, πληροφορώντας όλη τη φύση χωρίς να εξαντληθεί, το Τάο του τέλειου ανθρώπου είναι αυθόρμητο στη λειτουργία του. Το να πληροφορεί όλη τη φύση χωρίς να εξαντλείται, είναι το Τάο του.

»Στο Μεσαίο Βασίλειο υπάρχουν άνθρωποι που δεν αναγνωρίζουν μήτε το θετικό μήτε το αρνητικό. Αυτοί εδρεύουν μεταξύ ουρανού και γης. Παίζουν το ρόλο των θνητών και έπειτα επιστρέφουν στο Αίτιο.

»Την πραγματικότητα του άμορφου, τη μη-πραγματικότητα του καθετί που έχει μορφή — αυτό το ξέρουν όλοι. Όποιοι βρίσκονται στο μονοπάτι που οδηγεί στην επίτευξη δεν ασχολούνται μ' αυτά τα πράγματα· όμως, αυτά συζητούνται από το ευρύτερο κοινό. Επίτευξη σημαίνει μη-συζήτηση· συζήτηση σημαίνει μη-επίτευξη. Το εκδηλωμένο Τάο δεν έχει καμία αντικειμενική αξία· γι' αυτό η σιωπή είναι καλύτερη από τη συζήτηση. Το Τάο δεν μπορεί να εκφραστεί με λόγια· επομένως είναι καλύτερο να μην πει κανείς τίποτα. Αυτό ονομάζεται 'μεγάλη επίτευξη'».

7. Ο ΜΑΘΗΤΗΣ ΤΟΥ ΚΕΝΓΚ

Ένας μαθητής παραπονέθηκε στον Κενγκ:

«Τα μάτια όλων των ανθρώπων μοιάζουν ίδια, δε διακρίνω καμιά διαφορά μεταξύ τους· όμως, ορισμένοι άνθρωποι είναι τυφλοί· τα μάτια τους δε βλέπουν.

»Τ' αυτιά όλων των ανθρώπων μοιάζουν ίδια, δε διακρίνω καμιά διαφορά μεταξύ τους· όμως, ορισμένοι άνθρωποι είναι κουφοί· τ' αυτιά τους δεν ακούν.

»Ο νους όλων των ανθρώπων έχει την ίδια φύση, δε διακρίνω καμιά διαφορά μεταξύ τους· όμως, οι τρελοί δεν μπορούν να κατανοήσουν τους άλλους.

»Εγώ είμαι εδώ και φαινομενικά μοιάζω σαν τους άλλους μαθητές, αλλά υπάρχει μια διαφορά: εκείνοι κατανοούν τη διδασκαλία σου και την εφαρμόζουν· ενώ εγώ όχι.

»Εσύ μου λες:

—“Κράτα τον εαυτό σου καλά ασφαλισμένο μες τη σιωπή”.

—“Φύλαξε τη ζωή σου συγκεντρωμένη μες το κέντρο της”.

—“Μην αφήνεις να διαταραχθούν οι σκέψεις σου”.

»Όμως, παρά τις σκληρές μου προσπάθειες,
το Τάο δεν είναι παρά μια λέξη μέσα στο αυτί μου,
—δεν ηχεί καθόλου μέσα μου».

Ο Κενγκ Σαν απάντησε:

«Δεν έχω τίποτ’ άλλο να προσθέσω.

Τα κοκόρια δεν κλωσούν χήνας αβγά,
παρ’ όλο που οι όρνιθες του Λου μπορούν.

«Αυτό δεν είναι τόσο θέμα διαφοράς φύσης, όσο διαφοράς ικανότητας.

Η ικανότητά μου είναι πολύ μηδαμινή για να σε μετασηματίσω. Γιατί δεν πας στο Νότο, στον Λάο Τσου;».

Ο μαθητής, λοιπόν, πήρε μερικά εφόδια,
ταξίδεψε μοναχός του επί επτά μέρες και επτά νύχτες κι
έφτασε εκεί που έμενε ο Λάο Τσου.

Ο Λάο τον ρώτησε: «Έρχεσαι από τον Κενγκ;».

«Ναι» απάντησε ο μαθητής.

«Ποιοι είναι όλοι αυτοί που έφερες μαζί σου;».

Ο μαθητής γύρισε πίσω το κεφάλι του για να δει.

Δεν ήταν κανένας εκεί. Ένιωσε πανικό.

Ο Λάο είπε: «Μα, δεν καταλαβαίνεις;».

Ο μαθητής έσκυψε το κεφάλι του.

Ένιωσε σύγχυση. Αναστέναξε και είπε:

«Δυστυχώς, ξέχασα την απάντησή μου».
(Ένωσε πάλι σύγχυση) και συνέχισε:
«Έχω επίσης ξεχάσει και το ερώτημά μου».

Ο Λάο είπε: «Μα, τι προσπαθείς να μου πεις;».

Ο μαθητής λοιπόν είπε:

«Όταν δεν ξέρω, οι άνθρωποι μου φέρονται σαν να είμαι ηλίθιος.

Όταν ξέρω, αυτή η γνώση μου γεννάει προβλήματα.

Όταν δεν κάνω καλό, βλάπτω τον εαυτό μου.

Όταν παραλείπω να κάνω το καθήκον μου,
με θεωρούν αμελή· αν πάλι το κάνω, τότες καταστρέφομαι.

Πες μου πώς θα μπορούσα να ξεπεράσω αυτές τις αντιθέσεις;

Γι' αυτό ήρθα να σε δω».

Ο Λάο Τσου απάντησε:

«Λίγο πριν, όταν κοίταζα μέσα στα μάτια σου είδα ότι σε είχαν ζώσει οι αντιθέσεις.

Τα λόγια σου το επιβεβαιώνουν.

Είσαι καταφοβισμένος, σαν το παιδί που έχει χάσει τον πατέρα του και τη μάνα του.

Προσπαθείς να βυθομετρήσεις τον ωκεανό μ' ένα δίμετρο κοντάρι.

Έχεις χάσει το δρόμο σου

και προσπαθείς τώρα να βρεις το μονοπάτι που θα σε οδηγήσει πίσω στον πραγματικό σου εαυτό.

Δε βρίσκεις παρά δυσανάγνωστα σήματα που δείχνουν προς όλες τις κατευθύνσεις.

Σε λυπάμαι».

Ο μαθητής ζήτησε να μείνει στο μοναστήρι.

Μπήκε σ' ένα κελί κι' άρχισε να διαλογίζεται, για να καλλιεργήσει τις αρετές που θεωρούσε επιθυμητές και να απαλλαγεί από τις ιδιότητες που θεωρούσε ανεπιθύμητες.

Άντεξε δέκα μέρες έτσι.

Κι έπειτα τον κατέλαβε η απελπισία.

«Ταλαίπωρε!» είπε ο Λάο,

«Είσαι μπουκωμένος! Έχεις δεθεί κόμπος. Προσπάθησε να λυθείς!

»Αν νιώσεις πως τα εμπόδια είναι έξω από σένα, μην προσπαθείς να καταπιαστείς μ' αυτά ένα-ένα για να τα ξεφορτωθείς. Αυτό είναι ανέφικτο. Μάθε να αγνοείς τα εμπόδια.

»Αν πάλι νιώσεις ότι τα εμπόδια είναι μέσα σου, είναι κι' εδώ αδύνατο να τα καταστρέψεις ένα-ένα, αλλά μπορείς να τους απαγορεύσεις να σε επηρεάζουν.

»Αν νιώθεις ότι τα εμπόδια είναι και μέσα και έξω από σένα, τότε μην προσπαθείς να προσηλωθείς στο Τάο — μονάχα ευχήσου πως το Τάο δε θα σε παρατήρει!».

Ο μαθητής βόγκηξε:

«Όταν ένας αγρότης αρρωσταίνει, και οι άλλοι αγρότες έρχονται να τον δουν, κι' αυτός είναι σε θέση να τους πει πώς νιώθει, τότες η πάθησή του δεν είναι σοβαρή. Εγώ όμως, στην αναζήτησή μου για το Τάο, είμαι σαν τον άρρωστο που παίρνει ένα φάρμακο που του κάνει την αρρώστια δέκα φορές χειρότερη. Για δως μου τη στοιχειώδη διδασκαλία.

Αυτή θα με ικανοποιήσει!».

Ο Λάο Τσου απάντησε:

«Είσαι ικανός ν' αγκαλιάσεις το Ένα
και να μη σου ξεφύγει;

»Είσαι ικανός να προφητεύσεις καλά και κακά
γεγονότα χωρίς τη βοήθεια του χελωνοκαβουκιού,
ή χωρίς τα αχυράκια;

»Είσαι ικανός ν' αναπαυτείς όταν είναι η ώρα ν' αναπαυτείς;

»Είσαι ικανός να σταματάς όταν πρέπει;

»Είσαι ικανός ν' ασχολείσαι
μονάχα με τη δική σου δουλειά,
χωρίς να νοιάζεσαι
και χωρίς να αναζητάς πληροφορίες
για το πώς προοδεύουν οι άλλοι;

»Είσαι ικανός να σταθείς στα δικά σου πόδια;

»Είσαι ικανός να σκύψεις, για ν' αποφύγεις τον κίνδυνο;

»Είσαι ικανός να 'σαι σαν το βρέφος:
που όλη μέρα κλαίει—χωρίς να το πιάνει πονόλαιμος,
που όλη μέρα σφίγγει τη γροθιά του—χωρίς να πονάει
το χέρι του,
ή που όλη μέρα ατενίζει—χωρίς να παθαίνει πονόματο;

»Λες πως θες τα στοιχειώδη;

»— Ε, το βρέφος τα 'χει.

Δεν έχει την παραμικρή έγνοια.

Δεν έχει καμιά επίγνωση του εαυτού του.

Ενεργεί χωρίς σκέψη.

Μένει εκεί που το τοποθετούν,

—χωρίς να ξέρει γιατί.

Δεν αναρωτιέται γιατί συμβαίνουν τα γεγονότα,
αλλά απλώς πλέει μαζί τους,
παρασυρμένος από το ρεύμα,
σαν ν' αποτελεί τμήμα του ρεύματος.

»Αυτά είναι τα στοιχειώδη».

Ο μαθητής ρώτησε: «Και είναι αυτό η τελειότητα;».

Ο Λάο Τσου απάντησε: «Διόλου,
Δεν είναι παρά η αρχή.
Αυτό λιώνει τον πάγο.
Αυτό σε καθιστά ικανό να *ξεμάθεις*,
για να μπορέσεις να οδηγηθείς από το Τάο,
για να γίνεις τέκνο του Τάο.

»—Αν επιμένεις να κάνεις προσπάθειες να φτάσεις
σ' εκείνο που είναι παντοτινά απρόσιτο (κάτι που
είναι ήδη δώρο του Τάο)·

»—αν επιμένεις να κάνεις προσπάθειες να πετύχεις
εκείνο που δεν πετυχαίνεται με τη βοήθεια της
προσπάθειας·

»—αν επιμένεις να κάνεις προσπάθειες να
συλλογιστείς αυτό που δεν μπορεί να κατανοηθεί,
τότε θα καταστραφείς από το ίδιο πράγμα που
αναζητάς.

»Το να ξέρεις πότε πρέπει να σταματήσεις.
Το να ξέρεις πότε δεν μπορείς να προχωρήσεις
άλλο με τις δικές σου δυνάμεις,
αυτή είναι η σωστή αρχή».

8. Η ΑΤΑΡΑΞΙΑ

Οι εξωτερικές τιμωρίες επιβάλλονται με το ξύλο και το μέταλλο.

Οι εσωτερικές τιμωρίες επιβάλλονται από το άγχος και τις τύψεις.

Οι ανόητοι που πρέπει να τιμωρηθούν εξωτερικά υποφέρουν το μέταλλο ή το ξύλο.

Όσοι πρέπει να τιμωρηθούν εσωτερικά κατατρώνονται από τις συγκρούσεις των αισθημάτων τους.

Μόνο ο αγνός και τέλειος άνθρωπος είναι ικανός ν' αποφύγει και τα δυο.

9. Ο ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΗΣ

Ο Κινγκ, ένας μάστορας ξυλογλύπτης, έφτιαξε ένα καβαλέτο για καμπάνα, από πολύτιμο ξύλο.

Όταν το τέλειωσε, όσοι το είδαν έμειναν κατάπληκτοι. Είπαν πως έπρεπε να 'ταν έργο υπερφυσικών όντων.

Ο Πρίγκιπας του Λου ρώτησε το μάστορα: «Ποιο είναι το μυστικό σου;».

Ο Κινγκ απάντησε: «Δεν είμαι παρά ένας εργάτης· δεν έχω κανένα μυστικό.

»Απλώς έπραξα ως εξής:

»Όταν άρχισα να σκέφτομαι το έργο που μου παραγγείλατε, άρχισα να φυλάγω το νου μου και να μην τον σπαταλώ πάνω σε ασήμαντα πράγματα άσχετα με το θέμα.

»Νήστεψα για να ησυχάσω την καρδιά μου.

- Μετά από τρεις μέρες νηστεία, είχα ξεχάσει τι σημαίνει κέρδος και τι σημαίνει επιτυχία.
- Μετά από πέντε μέρες, είχα ξεχάσει το σώμα μου και όλα μου τα άκρα.
- Τώρα πια, κάθε σκέψη για σας και την αυλή σας, είχε εξαφανιστεί.
- Ό,τι θα μπορούσε να αποσπάσει την προσοχή μου από το έργο, είχε χαθεί.
- Ο νους μου είχε καταληφθεί από τη μοναδική σκέψη του καρβαλέτου για την καμπάνα.
- Τότε πήγα στο δάσος, για να δω τα δέντρα στο φυσικό τους περιβάλλον.
- Όταν το κατάλληλο δέντρο φάνηκε μπροστά στα μάτια μου
- τότε φάνηκε μέσα του και το καρβαλέτο για την καμπάνα, ξεκάθαρα, πέρα από κάθε αμφιβολία.
- Τώρα πια δεν είχα παρά ν' απλώσω το χέρι που και ν' αρχίσω.
- »Αν δεν είχα συναντήσει εκείνο το συγκεκριμένο δέντρο — δε θα υπήρχε κανένα καρβαλέτο για καμπάνα.
- »Τι συνέβη;
- »Η συγκεντρωμένη μου σκέψη συνάντησε τη δυνητικότητα που ήταν κρυμμένη μέσα στο ξύλο·
- από αυτή τη ζωντανή συνάντηση γεννήθηκε το έργο που εσείς αποδίδετε σε υπερφυσικά όντα».

10. Ο ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΣΟΦΟΣ

Ο πραγματικά μεγάλος άντρας:

- Παρ' ότι δε βλάπτει άλλους, δεν υπερηφανεύεται πως είναι φιλεύσπλαχνος.
- Παρ' ότι δεν επιδιώκει το κέρδος, δεν περιφρονεί όσους το επιδιώκουν.
- Δεν αγωνίζεται να συσσωρεύσει πλούτο, αλλά δεν υπερηφανεύεται ότι δεν τον επιδιώκει.
- Δε ζητάει βοήθεια από κανέναν, αλλά δεν υπερηφανεύεται ότι είναι αυτάρκης· μήτε περιφρονεί όσους επιδιώκουν να τακτοποιηθούν με τη βοήθεια των γνωριμιών τους.
- Συμπεριφέρεται διαφορετικά από τον χύδην όχλο, αλλά δεν υπερηφανεύεται ότι ο ίδιος είναι κάτι το εξαιρετικό· μήτε περιφρονεί, υποκριτικά, όσους ακολουθούν τις συνήθειες της πλειοψηφίας.
- Οι εγκόσμιοι τίτλοι και οι εγκόσμιες αμοιβές δεν τον ενθουσιάζουν· οι εγκόσμιες τιμωρίες και η εγκόσμια ντροπή δεν τον εξευτελίζουν.
- Ξέρει πως το θετικό δεν μπορεί να διαχωριστεί από το αρνητικό, πως το μεγάλο και το μικρό δεν μπορούν να καθοριστούν.

11. ΑΥΤΑΠΑΠΑΤΗ

Μια φορά, εγώ, ο Τσουάνγκ Τσου ονειρεύτηκα ότι ήμουνα μια πεταλούδα και πετούσα δώθε κείθε· από κάθε άποψη ένιωθα ότι ήμουν πεταλούδα.

Ένωθα κι ακολουθούσα μονάχα τις πεταλουδίσιες μου επιθυμίες και δεν είχα συνείδηση της ανθρώπινης μου ταυτότη-

τας. Ξαφνικά, ξύπνησα και ανακάλυψα ότι ήμουν πλαγιασμένος— ξανά ο ίδιος μου ο εαυτός!

Τώρα, δεν ξέρω αν ήμουν τότε ένας άνθρωπος που ονειρευόμουν ότι ήμουν πεταλούδα ή είμαι τώρα μια πεταλούδα που ονειρεύεται ότι είμαι άνθρωπος.

Ανάμεσα σ' έναν άνθρωπο και μια πεταλούδα υπάρχει ένα χώρισμα. Η μετάβαση μέσα από το χώρισμα αυτό, ονομάζεται 'μετεμψύχωση'.

12. ΤΡΙΩΝ ΕΙΔΩΝ ΜΑΘΗΤΕΣ

Ο Τεκισούϊ, ο δάσκαλος του Γκασάν, ήταν πάρα πολύ αυστηρός. Καμιά φορά έφτανε ακόμα και να δέρνει τον Γκασάν. Οι άλλοι μαθητές δεν ανέχονταν αυτή τη μεταχείριση και έφευγαν.

Ο Γκασάν έμεινε και τελικά φωτίστηκε. Αργότερα, έλεγε:

«Ένας κακός μαθητής εκμεταλλεύεται το κύρος του δασκάλου του.

Ένας μέτριος μαθητής θαυμάζει την καλοσύνη του δασκάλου του.

Ένας καλός μαθητής δυναμώνει κάτω από την πειθαρχία που του επιβάλλει ο δάσκαλος».

**ΤΕΛΟΣ
ΤΩΝ
ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟ
ΤΣΟΥΑΝΓΚ ΤΣΟΥ**

Ταοϊσμός – Κείμενα από το Τσουάνγκ Τσου.

**ΓΙΑ ΑΛΛΑ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ
ΠΟΛΛΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΝ
(στα αγγλικά)**

**Επισκεφτείτε τη σελίδα του περιοδικού
VEDANTA
στον ιστοχώρο μας:
http://www.vedanta.gr/?page_id=1219**